



# Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

## Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

### Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

# Nogle Optegnelser

om

## Sobro i de sidste 60 Aar,

fra 1808 til 1868.

---

Af

Portken Thomsen.

---

---

**Sobro.**

Trykt paa Forfatterindens Bekostning

hos S. D. Johansen.

Det er ved Nørre-Brø, at jeg vil begynde min Vandring. Der var engang en Bom for Brøen, som blev lukket hver Aften, og om Søndagen var den lukket til Kl. fem Eftermiddag; det var en god Indtægt for Ioldbetjentene, thi alle Kjørende maatte betale 4 Sk. for at komme igjennem. **Stedet Nr. 1** tilhørte den Gang, Kjøbmand P. Due, og beboedes af en Fruken Kirketerp; senere fik Sønnen af ovennævnte Kjøbmand P. Due Stedet, og anlagde en lille Kjøbmandshandel, men da han syntes, at det ikke vilde gaae for ham, solgte han det til den nuværende Eier, Hr. Kjøbmand J. Kragh. Det var dengang et uanseligt lille Sted, dog var det teglhængt til Gaden. Denne driftige Mand har gjort store Bekostninger paa det, og der er, saa at sige, ikke ringeste Spor tilbage, af hvad det engang var.

**Stedet Nr. 2** tilhørte den Gang Kjøbmand P. Due, der havde kjøbt det efter afdøde N. Kirketerp. Han ombyggede det og reiste den anseelige Bygning, der nu staaer, og som dengang var en Prydelse for hele Byen. Han havde tjent i Holland og var der kommet i Besiddelse af megen Rigdom; han lod ogsaa de fleste af Materialierne til Gaardens Opførelse hente derafra. P. Due beboede det i mange Aar, og førte en meget stor Handel, han havde 3 Skibe, hvoraf de to blev taget af Engellmanden 1808, og i den Tid, da al Handel og Wandel standsede, blev han, som saamangen Anden, ruineret. Han var en meget smuk Mand, og dertil i høi Grad godgjørende. Han havde mange Venner og hjalp Enhver, som bad ham om Hjælp; men da Velmagtsdagene vare forbi, tøge Vennernes Tal synligt af. Efter ham kom Gaarden i Consul S. Sørensens Eier. Denne Mand var en duelig Handelsmand, og han har Hobro væsentlig at takke for sin Opkomst; deels skaffede han Handelen igjen til Byen ved at betale Bonden de samme Priser for hans Varer, som han kunde faae i de større Byer; han

var ogsaa den, der bestræbte sig for at faae Torvedagene igang, ligesom han var den Første der anlagde Dampbrænderi her, hvorved han har beskæftiget mange Mennesker og som have tjent deres Brod ved ham. Alt det Andre af Gaarden har han ladet ombygge, og sluttelig maa siges til hans Rors, at han har ladet det Meste af den store Hede, som tilhørte Byen, opdyrke. Meget har, som sagt, Byen denne Hædersmand at takke for. Efter Consulens Dod er Gaarden og Bedriften, for Enkens Regning, bleven fortsat under Sønnens, Jacob Sorensens, Ledelse.

Stedet Nr. 3 var et lille uanseeligt Huus med Straa-tag; det var dog indrettet til 2 Beboelser, som Porten adskilte. Eierens Navn var Andreas Fedin; han var Jællebereder af Haandtering og Ivensk af Fodsel. Han var en meget velstaaende Mand; men senere, da hans Penge blev ham frafjælet, blev han sindsbvog, og maatte tilsidst have Understøttelse af Byen. Der gik iøvrigt et underligt Sagn om ham i sin Tid; han havde nemlig en eneste Son, til hvem der blev holdt en Børnepige, der var fra Landet, og det hændte sig, at hun paa en Markedsdag forlangte at gaae ud, men da dette blev hende nægtet, og da hun var i Besiddelse af nogle chemiske Kunster, fik hun, for at hævne sig, alt hvad der var i Stuen til at dandse, om det saa var Buggen med Børnet i, saa dansede den, selv Skindene floi ud paa Gaden, og hun havde det ikke i sin Magt at standse Uvæsenet, men maatte have Bud efter sin Moder, som boede i Norreonsild, som var Konsten voren, og da hun kom tilstede, fik Spogeriets Ende. Niels Møller eller Collecteur Møller, som han senere kaldtes, kjøbte Stedet efter Fedins Dod, og ombyggede det saaledes, at der blev tvende complete Steder, hvoraf han folgte det ene til Kjøbmand Lewin og det andet til C. Jørgensen. Det sidste kom derefter i Smedermester Schmidts Eie, idet han senere giftede sig med Enken efter ovenomtalte C. Jørgensens Dod. Lewin folgte sit Eted til nuværende Forver N. Lund. De sidstnævnte 2 Eiere have atter ombygget Eiendommene, som de nu vise sig for Bestueren.

Stedet Nr. 4 beboedes og eiedes i sin Tid af Enkedame Naam; det var, ligesom de foransførte, oprindelig meget simpelt af Udseende, men indrettet med en Leiebod. Til Eiendommen hørte megen Markjord samt en stor Hede, hvilken sidste anvendtes til Kjøkkenhave, og som indbragte saa-

meget, at hun holdt et Par Heste, der om Sommeren gik til Randers med Kjøkkenurter. Hun var tillige en god Quak-salverste, der curerede mange Menneſter. En eneste Datter, ſom hun havde, blev gift med P. Boldrup. Deun: var en duelig Mand, ſom købte mere Jord til Eiendommen. Senere blev han Bogmand, og det gik dem godt ſaalænge hans Kone levede, men efter hendes Død gik det Kæbsgang for ham. Han giftede ſig anden Gang, og flyttede paa Landet. Stedet blev nu ſolgt til afdøde Kjøbmand Uhrenholdt, ſom lod det nedrive og opføre i ſin nuværende Stiil.

**Gaarden Nr. 5** tilhorte engang Johannes Kirkeſterp, ſom drev en Art Gæſtiveri der, dog meeft for den finere Claſſe. Hans Kone døde imidlertid og han maatte opgæve denne Virksomhed. Han ſolgte Stedet til ſenere afdøde Procurator, Cæſar Holm. Det undergik ikke nogen ſynderlig Forandring i hans Tid, naar undtages, at han lod det ſuukt afpudſe og male, men hvad Holm havde forudſet — nemlig, at Gaarden efter hans Død nok vilde blive en Handelsgaard — er ſteet, idet at Kjøbmand W. Kruckow købte Gaarden efter Fru Holm, og har indrettet den til en meget anſeelig Kjøbmandsgaard.

**Stedet Nr. 6** tilhorte engang Sadelmager Herſhoff. Det var efter den gamle Bygningsmaade, idet Gavlen af Huſet vendte mod Gaden, og over Trappeindgangen var der et Skuur i Form af en Calcſche. Udenfor Huſet ſtod i den Tid et Baldnødde træ, ſom blev ſaa stort, at dets Top bredte ſig udover Gaden, af hvilken Grund det maatte tages bort. Kævnte Herſhoff, der var en meget duelig Mand, var tydf: af Fødsel. Efter hans Død tog hans Son, Niels Lakmand Herſhoff, Stedet i Beſiddelse, dog forandrede han ikke Noget ved Huſet, der var ſaa daarligt indrettet, at der ikke fandtes mere end een Stue til Gaden og et lille Sovekammer til Gaarden. Efter nogen Tids Forlob ſolgte han Stedet til ſenere afdøde Ekstrædermeſter E. Thomsen, men forbeholdt ſig Beboeſſeileilighed for ſig og Kone ſaalænge de levede. Thomsen lod nu Huſet heelt forandre, ſaaledes at der blev 2 ordentlige Beboeſſeileiligheder. Efter hans Død, ſom indtraf mange Aar derefter, trængte Huſet atter haardt til Reparation, men iſtedetfor at reparere mere paa det Gamle, lod Enken Forhuſet nedbryde og opbygge paany i den Form, ſom vi nu ſee det — indrettet til fire Beboeſſer.

**Gaarden Nr. 7** tilhorte dengang Enkemadamme Kirstine Zimmermann, som drev Kjøbmandshandel i Forening med Boghandel, og som bestyredes af hendes ældste Søn. I Fortiden havde der været en Slags Klub. Der var en meget stor Frugthave med de deiligste Frugter som man vilde ønske sig. Der var ligeledes tvende Fiskeparker. I Haven fandtes et prægtigt, muret Usthus. — Facaden til Baden var teglhængt, og der var ligeledes mange og oberordentlig gode Værelser i Eiendommen efter den Lids Brug. Senere gik Eiendommen saavel som Handelen ved Dødsfald over i den yngste Søn Christian Zimmermanns Besiddelse, der forsatte Boghandelen til sin Død. Hans Enke solgte derpaa Gaarden til Kjøbmand N. C. Hansen, som drev en storartet Handel der i flere Aar. Han forandrede meget ved Gaarden, idet han paaførte den en Etage, indrettede Boutik paa den ene Side af Porten, og omlavede Udenoms-husene. Han blev imidlertid svagelig og maatte opgive Handelen; han solgte derpaa Eiendommen til Chr. Wadum, som nu eier Gaarden. I Gaarden drives ligesom i Hansens Tid baade Kjøbmandshandel og Wiinhandel. I Zimmermanns Tid stod udenfor Eiendommen et stort Træ, — hvilket ikke var ualmindeligt paa den Tid.

**Gaarden Nr. 8** tilhorte forhen Toldbetjent D. Weiersøe, som havde kjøbt den efter Guldsmed Humands Død. Det var et lille uanseligt Sted med Straatag og smaae Vinduer, og vendte med Enden af Huset til Baden. Porten var paa samme Sted, hvor den endnu er, men Indgangen var paa Hjørnet ved Apotheket og her var en Forstue udenfor selve Huset i Form af et Eskab. Da de spanske Tropper blev anmeldt, blev hans Søn forskreden, han var Bagervend i Aalborg, og, da her kun var een Bager i hele Byen, anlagde han et Bageri efter den Lids Monster. Efter Faderens Død fik han Gaarden i Sie og gjorde megen Beføstning og Forandring paa den, og efter dennes Død gik den atter i Arv til hans Søn, den nuværende Ole Weiersøe, som har ladet den totalt ombygge i Nutidens Stil, idet der ikke findes Spor af de fornufts gamle Bygninger. Som den nu staaer, er den en Prydelse for Byen.

**Gaarden Nr. 9** har været Kjøbmandsgaard, og tilhorte Kjøbmand Niels Wigum, men stod ubeboet et heelt Aar; da Byfoged Nummedal kom hertil 1807, kjøbte han Gaarden,

og forandrede meget ved den, samt indrettede suuffe Værelser. Haven ligeoverfor, som forhen havde været Sommerplads, lod han anlægge. Paa Grund af Svagelighed tog han efter nogle Aars Forløb sin Afsted, og reiste til Aalborg. Af ham kjøbte Apotheker Rose Gaarden, der lod den indrette til Apothek, og Gaarden fik da saamtidig et meget storartet Udseende; dog det varede ikke længer end et Par Aar, saa gik Rose fallit; og Gaarden blev da atter solgt til Apotheker Ostwald, men han kunde heller ikke bestaae ved den; han havde den vel i nogle faa Aar, men da hans Apothekersager vare i et saare daarligt Renomé, og da Folk vare bange for at kjøbe Noget hos ham, saa solgte han Apotheket til G. Helm. Denne Mand forstod Tingene bedre, og ved Flid og Sparsommelighed blev han en velhavende Mand, der har gjort saare meget Godt. Han overdrog omfider Apotheket til sin Son, Martin Helm, der imidlertid døde i en ung Alder. Apotheket blev nogle faa Aar efter solgt af dennes Enke til den nuværende Eier — Apotheker Henrik Hansen.

**Gaarden Nr. 10** tilhørte Cancelliraad Hjort. Han havde været Bysfoged her i flere Aar, og var berømt for sin store Orden som Embedsmand. Paa Grund af Alderdom tog han Afsted Aar 1811. Han bestemte sig nu for at flytte til Kjøbenhavn, og solgte derfor Gaarden til F. Tuhl. Denne anlagde Kjøbmandshandel og Brænderi, men det varede ikke længe saa solgte han Eiendommen til Smedker Bolder. Nu blev det til en Kneipe. Noget af Leiligheden anvendtes til Smedkerværksted og Resten benyttedes til Markedsdands. Senere blev Eiendommen atter solgt til Stomager Balke, Poulbetjenter og Sadelmager P. Høm, i Forening, og nu indrettedes der Leiligheder til nævnte 3 Familier. Oprindelig var det en straatættet Gaard, tarvelig udstyret, men har jo, som de fleste andre Eiendomme, undergaaet mange Forandringer. Da Poulbetjenter døde, aiftede Enken sig med den nuværende gamle Stomager (Værtshuusholder) Andersen, som har gjort store Forandringer ved Eiendommen. Porten var forhen nærmest ved Kjøbmand F. Vie, og der var Indgang af en Gaadedor til de to Beboere, men Andersen fik det omlavet saaledes, at Porten, som nu, adskiller de to Leiligheder. Efter P. Høms Død kjøbte Sadelmager Wulff den af Leilighederne, som laae nærmest Apotheket; han lod det nedrive, da det var saa godt som ubeboeligt, og opføre i dets nuværende Skikkelse.

Det var forresten det første toetages Hus herude i Gaden. Skomager Bakke folgte sin Velighed til Skolelærer Hammershøj. Dette blev nu godt istandsfat med Grundmuur og nye Vinduer, og fik derved et mere respectabelt Udseende. Derefter kjøbte Skrædermester Sørensen Huset, som ogsaa forandrede noget ved Værelserne, og senere har Enken, efter Sørensens Død, ladet Huset paaføre en Kvist, der blandt Andet afgiver Beboelse for Tjenerinden.

**Gaarden Nr. 11** har tilhørt en Enke, hvis Mand havde været Parykmager, og hun blev derfor almindelig kaldet Parykmagerkonen; hun holdt Værtshuus, og det var et ret indbringende Levebrød, eftersom det var det eneste i hele Byen! Hver Søndag Eftermiddag fra Klokker 3 til 11 Aften var der Dands. Der var nemlig en gammel Mand indlogeret hos hende som kaldtes den blinde Lange, og som trakterede Violinen guddommeligt deilig. 1810 giftede Enken sig med Smedkærsvend Niels Møller — den senere Collecteur Møller —; han anlagde et stort Smedkærsted, og drev dette i Forening med Værtshuushold. Huset var et gammelt uanseeligt Sted, og Møller forandrede saaatfinge Intet ved det, naar undtages det højst Nødvendige. Den gamle Kone døde efter nogle Aars Forlob og Møller giftede sig senere med en Komfru Lindrup, der var en meget smuk Kone. Hun døde efter at have født det 3die Barn. Senere giftede han sig med en Søster til hende, som endnu lever. Gaarden blev omfjeder folgt til Kjøbmand H. Vie, der anlagde Kjøbmandshandel i den gamle Gaard. Denne Mand har senere ombygget Gaarden og deri anlagt et Ølbryggeri, sikkert et af de største i Nørrejylland. Gaardens nuværende smukke Udseende gjør lige-aa meget Bygmester som Byggherre Vre.

**Gaarden Nr. 12** har tilhørt Postmester Weis og var en temmelig tarvelig Gaard, tækket med Straa, og vendte med Gavlen mod Gaden. Efter Weis's Død blev den folgt til en Pastor Drum, der var en gammel Mand, og som levede af sin Pension; efter hans og Enkens Død blev den folgt til N. Kehlet, som lod den gamle Gaard nedrive, og den nuværende — smukke Gaard — opføre. Den er nu en fortrinlig Kjøbmandsgaard.

**Gaarden Nr. 13** tilhørte Kobbersmed L. Keiser; han benyttede selv hele Gaarden. Den var ligesom de fleste andre med Straataag, og Værelserne her vare saa lave, at et fuldvogent



Menneske tilnød kunde gaae opreist. Senere blev den omlavet med en Galanteriboutik paa Hjørnet, hvor D. Lohmann boede og handlede i flere Aar; men da Keiser senere blev gammel og svag, overlod han baade Gaarden og Værkstedet til sin Pleiesøn P. Aistrup, og tog selv den Leilighed til Beboelse, som havde været indrettet til Boutik. Efter Aistrups Død blev Gaarden solgt til N. Kehlet, som lod den nedrive, og opførte i dens Sted den smukke, store toetages Hjørnegaard, der blev en sand Prydelse for Torvet. Omtrent midt foran, hvor det gamle Huus stod, var i sin Tid et stort Baldnødde-træ, der baade morede og fristede Byens Ungdom.

**Byens Raadstue;** den var i sin Tid opført af Leersteen og tækket med Straa, og saa daarlig og undergravet af Rottterne, at den var nærved at falde sammen. Der maatte derfor opføres en ny Raadstue, og som er den samme vi see for os nu. Den blev af Samtiden omtalt som mageløs sinul, hvilket havde til Følge, at Enhver, som efter Fuldførelsen besøgte Byen, ogsaa maatte hen for at tage denne Raadstue i Oiesyn.

Ved Siden af Raadstuen, hvor forhenværende Toldkasserer, Kammerraad Hasfing boer, stod ligeledes et meget forfaldent og faldefærdigt Sted. Manden, af hvem det eiedes, kaldtes „Jens Skrædder“. Denne solgte senere Stedet til „Jorgen Smedker“, der var en meget virksom Mand, og som lod den gamle Kone nedbryde, og opførte i dens Sted Huset, som vi endnu idag har det for os.

Huset ved Siden af, som nu eies af Ole Sørensen, var ligesom de fleste andre i den Tid med Straataag. Det eiedes engang af en Knapmager, der var ret velhavende. Efter hans Død giftede Enten sig med den bekjendte „Christen Post“, der havde redet med Brev-Postkæffen mellem Hobro og Aalborg i mangfoldige Aar, og derved havde faaet dette hæderlige Tilnavn. Der var ikke saa ganske lidet Markjord til Eiendommen dengang, saavel som en ret god Frugthave. Men nu vilde vor Christen Post agere lidt i det Store, og blev derfor Bogmand; dog dette løb ikke ganske heldigt af, thi da først gik det mere tilbage for ham end fremad. Han skulde saaledes have gode Heste og Vogne, i Forening med meget Andet. Det maa folgelig have storret paa Kjørsel for ham; thi efter en lille Tids Fortøb vare hans Penge satte til, og efter Konens Død maatte han tye til Fattighuset. Stedet blev senere

fulgt til Søren Sinnested og efter dennes Død atter fulgt til Bærtshundholder Jensen. Efter Sidstnævntes Død afhændede Enken Eiendommen til den nuværende Eier. Stedet er omtrent i den samme Form som tidligere, dog er det teglhængt, oppudset og forbedret for en stor Deel.

**Færver Nielses Huus** er det eneste Huus, der er forblevet uforandret i Tidens Lob, dog er det — som Loven bod — lagt Teglsteen paa det istedetfor Straa.

„**Gammel Buggers**“. Det første Sted, vi komme til, naar vi gaar fra „Færvernieses“, tilhørte forhen Christen Rindst, af hvem Jens Nykëndahl kjøbte det. Han overlod det senere til sin Son — Smedler Jensen —, som rev det ned og opførte en ganske net toetages Huus istedet. Det eies nu af Creditforeningen.

Alle de øvrige Steder paa høire Side af Veien, i Flugt med det foromtalte, vare simple, straatakke og tarvelige Bygninger. Der hørte en god Urtehave til hver af dem, og som hovedsagelig var dens Eiers egentlige Næringskilde. Disse Folk kjørte nemlig hver Løverdags i Reglen til Manders med deres Urter, da Manderserne ingen Gartner havde, som stod tiltrøst; disse Vogne kaldtes saaledes i Manders almindeligt: „Hobro-Røddervogne“.

Paa den søndre Side af Veien var ikke en eneste Bygning, men i det Sted 3 store Sandbatter, der vare ligesaa høie som den gamle Kirke, og ikke ret Mange havde troet, at disse saa aldeles kunde forsvinde og blive, som det nu er, et heelt Madertum. For al den Masse Gruus, som disse Batter afgav, blev der god Anvendelse efter den store Udebrand, som hjemsogte Byen.

Med Bæserens Tilladelse vil jeg nu gaar tilbage til Torvet, for at fortsætte Rækken mod Syd.

Stedet, hvor Telegraphstationen er anlagt, findes ikke ret langt tilbage i Tiden. Her var for endeel Aar tilbage en Haveplads, som hørte til Eiendommen ved Siden af; og Stedet, hvor Bøssemager Schmidt boer, eksisterede heller ikke paa den Tid, men er opført af Jørgen Smedler, der senere fulgte det til Schmidt.

Den store Hjørnegård, beliggende til Torvet med den ene Side og til Hovedgaden med den anden, tilhørte oprindelig en Fru Ferklev. Hun fulgte det Halve af Eiendommen til

Smedemeſter Mathias Torup, der atter folgte den til nu afdøde Smedemeſter Mortenſen. Da Fru Ferſlev døde, købte Mortenſen det Øvrige af Gaarden, og den blev ſaaledes ſamlet igjen. Han lod den indrette ſaaledes, at der blev 4 Leiligheder, ſin egen iberegnet. Mortenſen, der var en duelig Smed, blev ved ſin Virkſomhed den meeſt velhavende af Haandværkerne heri Byen. Senere, da han miſtede Konen, og ſelv blev gammel og ſvagelig, folgte han Gaarden til Boghandler Chriſtian Badum, ſom lod den nedrive og opføre paany og indrette til 2 Bontikker, (den ene til Boghandel og den anden til Manufacturhandel, hvilken forſte han ſelv drev nogle Aar), ſaaledes at den blev til en Prydelse for Torvet og hele Qvarteret.

Stedet ved Siden af, der hvor der nu er Strædderboutik, og den øvrige Eiendom, ſom ſtaacr i Forbindelſe dermed, tilhørte en Chocolade- og Laffabrikor Lyngbøye, hvis Fabricata hans Kone reiſte til de ſtorre Byer og forhandlede; thi at afſætte det her i Byen eller til Omegnen, kunde der aldeles ikke være Tale om. Efter Lyngbøyes Dod kom fornævnte Smedemeſter Mortenſen ved Kjob ogſaa i Beſiddelſe af denne Eiendom, der ſaaledes blev lagt til hans øvrige Eiendomme, hvoraf ſidſtnevnte ſenere blev folgt til et Interèſſentſkab.

Der, hvor Bager Thorups Enke nu boer, boede forhen en Sabelmagermeſter, ſom hed Winther og var meget fattig. Steedet var dengang ſaa daarligt, at Folk var bange for at gaae derind af Frygt for, at det ſkulde styrte ſammen. Da der i Aaret 1812 hrændte flere Steeder, gik ogſaa dette op i Luert. Det var uaffureret og Cieren formaaede derfor ikke at lade det opbygge paany. Han reiſte til Randers, og Pladsen laae ubebygget i mange Aar. Endelig forandrede Tiderne ſig, idet Folk begyndte at ſaae Byggelyſt. Smedemeſter A. Mortenſen købte Grunden og opførte Steedet, ſom han ſenere folgte til Bager Thorup.

Ruoerende Kjobmand Baſſards Gaard har Boldt Sorgenſen ladet opføre. Der var forhen en øde Plads, forſaaavidt ſom den kun var bleven anvendt til Dyrtning af Grøntfoder, og horte iøvrigt til Gaarden ved Siden af. Hele denne Eiendom tilhørte Kjobmand Jens Miſſelſen, der var en ſaare ſtreng og accurat Mand, dertil uhyre virkſom og meget velhavende. Det var her at Ilden udbrod den 1ſte Februar 1812 om Aftenen Kloften 9. Den hele By blev ſat i ſtor Skæel, thi Ingen

troede, at Byen kunde reddes, da Brandvæsenet deels var i en daarlige Forfatning, og deels lagde den haarde Frost Hindringer iveien for Slukningen, eftersom alle Pumper vare tilfrosne. Ilden var paasat af en Tjenestepige, der af Hævn hidførte denne sorgelige Catastrophe, som lagde den halve By i Aske, og hvorfor huu efter Dom maatte bøde med Livet. Gaarden var bygget ganske i samme Stiil som efter Branden, kun med den Forskjel, at den var straatækket.

Gaarden ved Siden af (nuværende Tobaksfabrikør Simon's Gaard) tilhorte en Enkemadamme Hedegaard. Det var en meget lav og straatækket Gaard, hvori Bærelserne var saa mørke, at der næppe var Dagsljær at see. Grunden dertil var nemlig den, at deels var Binduerne paafaldende smaa, og deels stod der udenfor Huset ikke færre end 6 store Lindetræer, hvilke selvfølgelig forhindrede alt Lys fra at trænge ind. Der var forøvrigt i Gaarden et temmelig stort, berømt Farveri. Enken havde tvende Døtre, hvoraf den ene blev gift med Kehlet, som havde været Skibsfører, men som efter Enkens Død overtog Farveriet. Da Gaarden senere brændte, var han saa heldig at have assureret, hvilket i den Tid langtfra var meget almindelig, og han kunde saaledes lade den smukke Bygning opføre, som der nu staaer. Efter hans Død overtog Sønnen, Niels Kehlet, Gaarden, og er den senere ved Salg undergaaet mange Forandringer.

Stedet paa Hjornet af Farverghden, hvor Lundberg boer, tilhorte en Følbereder, Niels Johansen. Efter hans Død blev hans eneste Datter gift med Følberedersvend Lundberg, først af Fødsel. Og saa dette Sted brændte, men blev opført i samme Stiil som forhen. Efter Lundbergs Død gik det i Arv til hans ældste Son, der, som ovenfor sagt, beboer det.

Gaarden, der nu eies af Smedemester Farsøe, har tilhørt Guldsmed Frost, som lod den opføre efter Branden. Oprindelig stod her et lille ubetydeligt Huus, der tilhorte Skomagermester Nellerup, og som folgte det til ovennævnte Guldsmed Frost. Senere kjøbte Stræddermester Wibe Gaarden, som atter overlod den til sin Svigerføn, der har forandret og forskjønnat Gaarden meget.

Eiendommen, der tilhører Malerente Madame Bech, er ikke ret gammel. Der var forhen en Have, der var indhegnet med et gammelt roadent Planteværk, som var til stor Banse for de øvrige Omgivelsler. Der var ikke ret Mange, som

tænkte paa, at her kunde blive Byggeplads, efterjom det var en straa Bakke op mod Kirkegaarden, men Stomagermester Johan Andersen, nuværende Værtshuusholder Andersen, havde Lyft til at bygge, hvorfor han kjøbte Pladsen og opførte Huset til Alles Forundring.

Hvor Buntmager Eriksen nu boer, stod forhen et lille straatakt Hus med Leervægge og Halvdøre. Dets Eier hed Søren Skjæv og var Muurmester. Efter hans Død kjøbtes Stedet af Toldbetjent Love, som havde en stor Betøstning paa det. Efter hans Død blev Snektermester Findeisen Eier af Huset, og atter blev der forandret paa det. Senere efter at være gaact i Arv til den nuværende Eier har det modtaget en saa gennemgribende Ombygning, at der ikke mere findes Spor af den fordmis gamle Bygning.

**Sjæftgivergaarden** (ligesom Skibgaden) var engang, lige som de fleste andre Eiendomme, med Straatag, men dog ikke saa lav. Den havde en liden Kvist, som pyntede den endeel. Eieren hed dengang Christen Skan, som døde for Branden. Enken lod Gaarden opføre i samme Stiil, som den havde havt for Branden, og først senere hen i Tiden er der sat en Etage paa Gaarden.

Der, hvor Kjobmand Morell nu boer, stod engang det eneste teglhængte Hus der fandtes før Branden (i August 1811) fra Kirketorvet og op til Sønderport. Det tog sig ogsaa godt ud formedelst sin Hoide i Modsætning til sine straataetede Omgivelser. Der var tillige Kjælder under Huset. Efter Branden blev det gjenopbygget i dets oprindelige Skikkelse. Det eiedes dengang af en Skipper Haslund, som døde kort efter Byens Brand. Hans Son tog da fat paa Gjenopførelsen af den nye Bygning. Her var der i mange Aar Klub for Byens Borgere og tillige et fortrinligt Ballokale. Efter hans Død blev Gaarden solgt til Kjobmand H. C. Morell, som lod den nedbrøde, og opførte i dens Sted den solide og smukke Eiendom, som nu er en af de bedste Handelsgaarde i Byen.

Gaarden paa det modsatte Hjørne, som nu eies af Bager L. Jensen, saavel som alle de øvrige Bygninger, som ligge i Morellgaden, etc nye. Her var forhen en stor Loft — kaldet Haslunds Loft —, som var indhegnet med et Steendige. Den driftige Morell har imidlertid bedre forstaaet at vurdere Pladsens Betydning for Byen; han solgte den til Byggepladsen,

og der fremkom derved saagodtsom en heel Gade, som ogsaa bærer hans Navn.

Nuværende Kjobmand Nees's Gaard tilhørte tidligere Hattenager N. Ravn, der var en duelig Mand. Han og Kone levede saalænge sammen, at de holdt deres Guldbryllup her. Senere købte Møller Søren Gade Gaarden af Enken, men folgte den senere til dens nuværende Eier.

Heelt opad Gaden stod ene Smaasteder, ligesom Tilfældet er endnu, og om disse er ikke Stort at sige.

Da Branden udbrød, kom en lille Pige — Kjobmand Brændstrups aarige Datter — fra Skole og gik ind til Strædder Hjermind (den Eldre), men da Konen sahe hende, bad hun hende at skynde sig at gaae hjem til sine Forældre. Barnet gik, men idetsamme skred Taget ned over hende, og Ingen vidste, hvor Barnet var blevet af, for man kom til at rydde op i Ruinerne, hvor hendes forfullede Levninger fandtes.

Huset (Hjerminds) blev atter opbygget efter Branden, og efter de Gamles Død gik det i Arv til Sønnen, som senere har forandret meget ved det, og efter hans Død er Huset gaaet i Arv til Datteren, der nu beboer det.

Stedet, som nu eies af Jomfru Faarup, tilhørte i tidligere Tid Christen Foldberg, en af den Tids meest solide Haandværkere i Hobro. Han havde arbejdet sig op fra Intet; han var Rebslager om Sommeren og Uhrmager om Vinteren, ja han gjaldt endog for en meget god Uhrmager, skjøndt han selv havde lært sig denne Haandtering. Efter Branden lod han det solide Huus opføre, som endnu staaer der uforandret.

Stedet, hvor Hattenager Ravn boer, tilhørte for endel Aar tilbage Stomager Jens Hansen, efter hvis Død det blev folgt til Hattenager Ravn, der senere overdrog Huset til sin Son, Uhrmager Ravn; denne ombyggede Huset, men døde kort derefter. Det eies nu af Enken.

Bærtshuusholder Lars Poulsens Huus eiedes i sin Tid af en Aulsebruger ved Ravn Jens Svenningsen, efter hvis Død det blev folgt til Fru Munch. Senere købte den nuværende Eier Huset og har forandret meget ved Eiendommen.

Stedet, Stomager Mathias Dyhrberg boer i, har tilhørt Uhrmager Jens Hvilsom, efter hans Død gik Eiendommen i Arv til hans Svigersøn, der, som ovenfor sagt, beboer Eiendommen.

Eiendommen, som nu tilhører Smedker og Bærtshuus-

holder Jørgen Nielsen, er opført mangfoldige Aar efter Byens store Ildbrand. Her var nemlig før Branden 1811 en meget gammel Kjøbmandsgaard. De første Eiere heraf, som Ud-giverinden heraf har hørt omtale, var Mandrup Due og Sønnen P. Due, der senere overtog Gaarden efter Faderens Død. Noget Aar derefter folgte han den til Frederik Juhl, som atter folgte Gaarden til Veder Gron. Denne Sidste drev ikke alene Colonialhandel og Brænderi i Eiendommen, men ogsaa Manufacturforretning, og det gik heelt godt for ham; han giftede sig derpaa med en Fru Schou fra Viborg, og der var stor Stads den Aften, da han førte sin unge Hustru ind i sit nye Hjem, idet Byen var illumineret, hvorfor han til Gjengjæld gjorde et stort Bal for Byens bedre Klæsker. Et halvt Aar derefter reiste han med sin unge Kone til Viborg, for at besøge sin Familie, men da de vendte tilbage, var baade Gaard og Gods gaaet op i Luer (August 1811). Gaarden var, som sagt, meget gammel og var ikke afsureret. Pladsen laae derefter ubebygget i mange Aar. Gron blev omfjæder meget melancholisk og døde temmelig fattig.

Fra den sidstomtalte Gaard og indtil det Sted, hvor den gamle Toldbod laae, fandtes ikke en eneste Bygning. Der hvor Bognmand Sennels boer, var forhen en stor Dam, som kaldtes „Kodam“. Den øvrige store Plads benyttedes til Markedsplads; denne var ikke brolagt og til visse Tider aldeles usarbar. Pladsen eiedes senere af Kjøbmand Brændstrup, der har ladet den Eiendom, som Kjøbmand Christian Jørgensen nu eier og beboer, opføre til Enkeltæde for sin Kone.

Med Læserens Tilladelse vil jeg, for at gaae i en bestemt Orden med mine Optegnelser, begynde ved Kørreport, for at fuldføre hvad der endnu kan være at berette om de af Byens øvrige Eiendomme, der have ligget paa den modsatte Side af Gaden, og som vi endnu have tilbage at omtale.

„Toldboden“ har jo de Fleste, som nu leve, kjendt; der hvor det smukke Huus staaer, som Kjøbmand Christian Smith beboer, stod forhen den gamle, lave og uanseelige Toldbodbygning. — Længere tilbage i Tiden stod Toldboden der, hvor nu Brænderibygningen findes, men odelades ved Ildsvaade, som nedensfor vil findes anført, og blev derfor opbygget paany, men nærmere Broen. Man fortalte paa den Tid, da den

ældre Toldbygning endnu stod der, at der kom en Sildeemand, som skulde have Bommen lukket op, for at komme igjennem, og da han ikke kunde lukke Døren op selv, bankede han paa Vinduene til Toldboden; disse, der vare ganske hede, foranledigede, at han gjorde Allarm. Nu kom der Folk tilstede og Døren sprængtes, men Manden, der havde Post derinde, var død. Man formodede, at han selv havde foranlediget Ilden med sin Tobakspibe. Da Ilden fik Luft, var Huset oieblikkelig i Flamme. Toldbetjenten hed Morten Stolemager og var Fader til foromtalte Smedemeester Jens Mortensen.

Der, hvor der nu er Brænderibestyrelse, var fordm en deilig Have med en Rød Lindetræer udenfor, paalangs med Gaarden, hvilket ikke tog sig saa ilde ud.

Gaarden, som Kjøbmand Anton Bie nu beboer og eier, eiedes i sin Tid af Distriktslæge Cancelliraad Petersen. Den er, hvad Forhuset angaaer, usforandret som den var i den forrige Eiers Tid, derimod ere de indvendige af Gaardens Bygninger, deriblandt det store Pakhuus, opførte senere af Gaardens nuværende Eier, som ogsaa har indrettet Eiendommen til Kjøbmandsgaard, hvori der drives en temmelig god Handel.

Gaarden, hvori der nu er Farveri, tilhørte engang Toldforvalter Nyegaard, og var som de fleste andre Eiendomme gammel og med Straatag, saunt havde grumme smaa Vinduer. Der var Port, hvor der nu er Boutik, og hvor der nu er Dagligstue, var forhen et Tørvehuus. Efter Nyegaards Død blev hans Datter gift med en Lieutenant Steensen, der var Toldbetjent her ved Toldstedet, men som senere søgte sin Afsted og flyttede paa Landet. Han folgte Stedet til Jens Peder Astrup, der senere folgte det til Kjøbmand Uhrenholdt. Denne forandrede meget ved Eiendommen. Istedetfor Straataget blev det teglhængt og forsynet med større Vinduer saunt indrettet, som det endnu var for kort Tid siden, til tre Beboelsesleiligheder. Gaarden, der sædvanlig kaldes „Uhrenholdts Gaard“, tilhørte længere tilbage i Tiden Wigel Holm, der havde lidt Kjøbmandshandel i Forening med Beværtning „for Byens Folk“; paa Grund af Alderdom folgte han Gaarden til Farver Schneider, der anlagde baade Kjøbmandshandel og Farveri i Gaarden. Han forandrede imidlertid ikke Noget ved Eiendommen. Det gik i Forstningen meget godt med hans Handel og øvrige Bedrift. Han førte ligeledes en stor Døni-



merhandel. Efter nogle Aars Forløb gif det endeel tilbage for ham. Naar Nogen saaledes spurgte ham, hvorledes det gif, svarede han altid: „Na, jeg holder Ballancen“. Bolværket udfor Eiendommen ved Fjorden har han ladet opføre, ligesom han ogsaa har ladet Pladsen opfylde, som før den Tid stod i Vand heelt op til selve Haven. Han blev svag og døde tidligt, og Enken folgte senere Gaarden til Kjøbmand Uhrenholdt. Nu kom der først bedre Handel til Gaarden. Han søgte og fik Benilling baade paa Brænderi, Farveri, Tobaksfabrik saavel som Kjøbmandshandel, og avancerede godt fremad paa nogle Aar. Han gjorde store Betøstninger paa Eiendommen, blandt Andet paa Vandledning, som han fik istand, men derved paadrog han sig den Forkjølelse, der omfider havde hans Død tilfølge. Det havde været hans Plan, at Façaden til Gaden skulde forandres saaledes, at Eiendommen bedre kunde svare til Tiden, men det blev ikke bragt til Udførelse før senere, og da af hans efterladte Enke.

Enkemadamme Bernbaums Huus har i Fortiden hørt til Svendsens, men senere folgte Niels Svendsen den ene Ende af Huset til Niels Jørgensen, som derpaa afhændede det til Guldsmed Bernbaum. Det var et meget gammelt Huus og ualmindelig lavt. (Den nuværende Eiendom har Guldsmed Bernbaum senere ladet opføre.) Der knytter sig et gammelt Sagn til Eiendommen, hvilket jeg vil gengive som det er meddeelt mig. Engang da der var faldet megen Sne en Vinter og det var en Umulighed at komme igjennem Byen ad den almindelige Vej, havde de Kjørende dannet sig en Vej over Østerfjord, og da Svendsens Huus var aldeles tilføjet af Sne, førte man over Huset, saa det knagede i det; man satte derefter lange Stænger igjennem Skorstenen for at avertere om, at her stod et Huus, og for at afværge videre Følger.

Hvor nuværende Kobbersmed Svendsens Gaard er beliggende stod forhen et mindre Huus, omtrent som de fleste mindre Steder paa den Tid. Eiendommen tilhørte oprindelig Niels Svendsen, der var Felbereder og en ganske velstaaende Mand. Efter hans Død overtog hans Søn, Niels Svendsen, Eiendommen. Han, der ogsaa var Felbereder, nedlagde imidlertid Professionen og gav sig til at drive Handel. Dette gif i Forføringen ret godt, men omfider, da Lidene forandrede sig, maatte han tage store Tab ved sine Debitorer,

hvilket havde tilfølg, at det gik tilbage for ham. Hans Son, Ole Svendsen, overtog senere Eiendommen. Denne sidste Eier har, som bekendt, ladet den smukke Gaard opføre, hvor forhen kun stod et lille og tarveligt Huus.

Stedet, som Manufacturhandler Jens Suhl beboer, har Apotheker G. Helm ladet opføre. Her stod forhen et gammelt forfaldent Huus, som beboedes af en gammel Degneente; efter hendes Død kom det i Byfoged Nummedals Eie, som imidlertid kun anvendte det til Lørvehuus. Det maatte imidlertid omsider vige Pladsen for det nette lille Huus, der nu staaer, og som dengang, saavel som nu, bidrog sin Deel til Qvartets Forstjønne.

Eiendommene som tilhører Stomager C. Lauritzen og Nebstager Soelberg, var forhen kun eet Huus og eiedes af en Enkemadame Winkel. Det var et gammelt, men dog ret net lille Huus. De nuværende Eiendomme have Lauritzen og Soelberg ladet opføre Aaret 1865.

Kjøbmand M. B. Fränkels Gaard tilhørte i sin Tid Apotheker Rose, og var, naar undtages Kjøbmand Dues, det eneste toetages Sted paa den Tid i hele Byen. Rose var en dygtig Mand, som fortjente mange Penge, og han blev almindelig antaget for en meget velhavende Mand. Der stod udenfor hans Dør et stort Træ, som gav Anledning til en underlig Historie, der i Korthed blev fortalt omtrent saaledes: En Spaakone havde hørt, at der blev talt om Roses Velstand, og yttrede hun i den Anledning, at ligesaa sikkert som det Træ, der staaer udenfor hans Huus, skal blive rykket op med Roden og Toppen vende op ad Gaden, ligesaa sikkert vil det gaae ud med ham (hans Lykke). Der var imidlertid Ingen, der fæstede synderlig Lid til denne Forudsigelse. Men efter et Par Aars Forløb traf det sig engang, at der var nogle lystige Venner samlede hos Rose, og da kom det paa Tale om Træet, som var begyndt at hælde lidt. Vennerne indgik et Bæddemaal om nogle Glasfer Wiin paa, at de vilde paatage dem at rykke Træet op med Roden, men Rose meente, at det ikke saa let lod sig gjøre. Det lod sig imidlertid gjøre; thi Træet lod sig rykke op, og Toppen vendte — ganske som der var forudsagt — med sin Top opad Gaden. Rose gik senere fallit og maatte omsider tage Condition paa Apotheket i Manders som Provisor. Byfoged Sanzen købte Eiendommen efter Rose, og da Madamme Winkel var død, som eiede

Huset, vi ovenfor har omtalt, kjøbte Janzen ogsaa denne Eiendom. Da Byfoged Janzen senere blev forflyttet til et andet Embede, folgte han begge Eiendommene til den nuværende Eier, som ved Salg atter har flitt dem fra hinanden.

Gaarden, som nu eies af Jomfru S. Lohmann, var forhen Enkesæde for en gammel Madam Møller, og blev senere ligeledes Enkesæde for den gamle Enkemadamme Sørensen. Jomfru Steensen, der var en Niece af Sidstnævnte, arvede derefter Gaarden. Ved Giftermaal blev Kjøbmand D. Lohmann senere Eier af Gaarden. Eiendommen er forsaavidt uforandret; kun er der indrettet Boutiksdør fra Gaden, hvilken tidligere var i Porten. Den lille Boutik, hvor der er Tobakshandel, er først indrettet i de senere Aar.

Nuværende Kjøbmand Thomas Genest's Gaard tilhørte i sin Tid den gamle Kjøbmand S. Sørensen. Det var en temmelig uanseelig Gaard, men var i Fortiden i mange Aar en meget god Handelsgaard. Denne Mand var meget rig, Folk vurderede ham til en Lønde Guld. Han testamenterede Gaarden til sin Pleiesøn, Anders Steensen, som overtog den efter Pleiefaderens Død. Han var imidlertid altfor ung og flygtig til at styre en saa stor Forretning, hvorfor han afhændede Eiendommen til Kjøbmand Niels Urth, medens han selv forblev Tiden paa Reiser, deels til Norge og deels til Kjøbenhavn. Efter en Tids Forløb maatte han atter overtage Gaarden, da Urth ikke kunde bestaae ved den. Nu indtraf det Uheld for ham, at det store Sidehuus, som stod langs med Skolegaarden, brændte; om Ildens Opkomst kom man aldrig til Kundskab. Huset, der brændte, var ubeboet. Da Huset var opført paany, folgte han Gaarden til Kjøbmand Niels Brændstrup, som har ladet Gaarden opføre i den nuværende Stil. Den tidligere Gaard var i den Grad gammel og brøstfældig, navnlig Beboelsesleiligheden, at den var paa Rippet til at falde sammen. At slutte heraf, kan Udgifterne ved Rebydningen ikke have andraget Stort. Efter Brændstrups Død blev Gaarden solgt til Kjøbmand Chr. Geneste, der fortjatte Handelen endeel Aar. Senere er Gaarden solgt til dens nuværende Eier.

Der, hvor nu Skolebygningen staaer, var forhen en gammel Handelsgaard, som tilhørte en Kjøbmand Heibroch. Denne Eiendom var i den Grad gammel og slet vedligeholdt, at den bogstavelig faldt sammen over Beboerne, som desaar sag

maatte flytte bort. Den tidligere omtalte Enkeadame Sørensen havde flere Penge staaende i Gaarden end den var værd. Hun stænkede Grunden til Byen til derpaa at opføre en Skolebygning, efter som Byen ikke havde haft nogen ordentlig Skolebygning siden Branden Aar 1811. Skolebygningen stod før den Tid paa den gamle Kirkegaard.

Gaarden, der eies af Kjøbmand S. P. Møller, har i sin Tid tilhørt en Kammerraad Quistgaard. Efter hans Død boede Enken der i flere Aar; da hun omsider døde, overtog en Datter (Fru Hjelstrup) Gaarden, og beboede den i flere Aar. Hun eiede desforuden en større Gaard ved Navn Hvanstrup. Gaarden er bestandig bleven godt vedligeholdt, og det er uidentifikt de samme Bygninger, der staae endnu, som der stod den Gang — kun at der er meget forandret ved dem. Efter hendes Død købte Kjøbmand Chr. Kjeldsen Gaarden, men folgte den senere til Kjøbmand Uhrenholdt, der atter afhændede den til Anders Steensen, efter hvem den nuværende Eier købte Eiendommen.

Gaarden, der har tilhørt Jens Kammerraad, eiedes i sin Tid af Skomagermester Jens Fied, som var Byens dueligste Skomager paa den Tid. Han holdt baade Svende og Dreng og udfoldede en ret betydelig Virksomhed. Han havde ogsaa en lille Landhusholdning, idet han baade havde Markavl og hvad dertil hører. Efter hans og Konens Død blev Eiendommen folgt til Jens Mortensen for 300 Rigsdaler. Det var, vel sandt, en daarlig Bygning, men paa den Tid kaldte man det en ret god Eiendom. Mortensen folgte den senere til Jens Kammerraad, som har gjort god Fremgang der, medens Gaarden var i hans Hænder.

Gaarden, der stoder tæt op til sidstnævnte Eiendom (nu Boldsens Gaard), har tilhørt en Skjellerup, der arvede den efter sine Forældre. Det var en meget gammel Gaard med Straatag og Leervægge, og blev saa daarligt vedligeholdt, at der omsider blæste et større Stykke ned af den. Der var dog et Pirat ved Gaarden, idet der nemlig stod 4 store Lindetræer foran Bygningen. Skjellerup frastlyttede imidlertid Eiendommen, efter som han ikke mægtede at istandsætte den, hvisaarsag han folgte Gaarden til Kjøbmand Uhrenholdt. Denne, der troede, at den nok lod sig reparere, forsøgte nu derpaa, men da man begyndte at røre ved Huset, faldt det aldeles sammen. Herover blev han endeel fortvilet, efter som han ikke

troede, at hans Finantser tillod ham at opføre Gaarden paany. Han foreslog derfor Communen at kjøbe Pladsen af ham paa samme Bilskaar, som han selv havde kjøbt Eiendommen, kun med den Clausul, at han forbeholdt sig Materialierne. Idet han gik ud fra, at Eiendommen sjældent godt egnede sig til Anlæggelse af en Skibsbro med tilstødende Havn, men da dette Forslag inidertid ingen Anklang vandt, lod han Huset opføre paany, og indrettede det med 4 Leiligheder til Gaden og 4 do. til Gaarden, der idetviis antages at have svaret gode Renter. Da Huset var reist, meente Haandværksfolkene, at de efter gammel Skik skulde have Meisegilde, som det hedder, men Uhrenholdt fandt ingen Anledning hertil. Herover blev Arbeidsfolkene meget fornærmede og udfandt en Plan for at faae lidt Hevn over Bygherren. Over Porten fastgjorde de et Brædt, der var forsynet med følgende Indhold eller Op- raab: „Vi bede de Forbigaaende om at give os en lille Skjært til et Meisegilde“. Ved Brættet var fastgjort en Pung til de attraaede Gaver. Spøgen morede Uhrenholdt, der sagde: „Ja, saa!“ hvilket var hans almindelige Talemaade, og da det var efter Høsten, at Bygningen blev fuldstændig færdig, bad han alle Haandværksfolkene til Høstgilde, og som efterkom Indbydelsen. Der var i Overflødighed af Spise- og Drikkevarer, og der blev, som man siger, drukket tæt, men da omsider Alle var blevet saa godt forsynet, som de kunde blive det, var det med Nød og næppe, at Hver kunde vinde til Sit, men maatte gjensidig understøtte hinanden for at komme hjem uden Molest, hvilket ikke morede Uhrenholdt mindre.

Stedet, ved Siden af det foromtalte, og som tilhører Dreiermester Jensen sen., er nyt, som bekjendt. Her stod længere tilbage i Tiden et lille bitte straaetækket Huus, der var saa lavt, at et Menneffe af Middelhoide ikke kunde gaae opreist derinde. Huset brændte Aar 1812. Det blev senere opbygget paany af P. Seerfsen, og omtrent i samme Genre som forhen. Da den nuværende Eier fik Stedet, lod han det gamle nedbryde, og opførte i dets Sted den smukke anseelige Gaard, som nu indtager Pladsen.

Gaarden, som vi nu komme til, og som eies af forhen- værende Kjøbmand Christian Kjeldsen, er oprindelig opført af Kjøbmand Frederik Juhl, der anlagde baade Kjøbmandshandel og Brænderi i Gaarden. — Fra tidligste Tid, som min- des, stod her et lille og uanseeligt straaetækket Huus, der til-

hørte Bager Vigums Enke, og som bestyredes af hendes Søn, Sorgen Vigum. Der var meget mørkt indenfor, paa Grund af 3 store Lindetræer, som stod udenfor Vinduerne. Paa hver Side af Gadedøren var anbragt en Bænk, som var til at hæfte op til Muren, naar den var ude af Brug. Der var ogsaa Port paa Eiendommen, og paa den ene Side af Porten var indrettet en Leiebod, som beboedes af en Galanterihandler Siller. Gaarden blev ikke opført strax efter Branden, men kjøbtes og opførtes først senere af førnævnte Kjøbmand Suhll. Denne lod nemlig en smuk eenetages Gaard opføre. Omfiden blev han kjed af at boe i Hobro og folgte derfor Eiendommen til dens nuværende Eier, der senere har ladet Gaarden paaføre een Etage.

Eiendommen, der støder op til den sidstnævnte Gaard, og som tilhører Buntmager Hülbergh, er ligeledes opført efter Branden. Her stod forhen et lille straatækket Hus, der tilhørte Thomas Bjortler. Det blev, som sagt, bygget op paany, og saavel høiere og bedre end det forrige.

Den paafølgende Eiendom (nuværende Enkefru Wandborgs) tilhørte i sin ældre Skikkelse Jens Brandenburg. Det var et lille Sted, der efter Branden blev opført i samme Maaner som før, men indrettet til en Leiebod. Efter hans og Kones — den gamle Gjordemoders — Død blev Eiendommen solgt til Sadelmager Mouritzen, som lod det lille Sted nedrive og opførte det nuværende, — der ikke alene er en Pryd for Byen, men ogsaa er ganske practisk indrettet, idet det afgiver beqvem Leilighed til 5 a 6 Familier.

Muurmester P. Petersens Gaard er forblevet uforandret i flere Generationer. Eiendommen blev uanfægtet af Byens Udebrand og er i Marcus Løb bestandig blevet godt vedligeholdt. Gaarden tilhørte oprindelig den nuværende Eiers Fader, Muurmester Petersen, der i mange Aar var Byens bedste Murer. Han og Kone oplevede den høie Alder at de kunde holde deres Guldbryllup.

Nuværende gamle Madam Møllers Gaard har i Fortiden tilhørt Sorgen Smeder, der efter Branden folgte Eiendommen til daværende Pastor Spur. Efter Pastor Spurs Død blev Gaarden solgt til Ritmester Thorup, der var Loldforvalter her paa den Tid. Efter hans Død kom den i Niels Møllers Eie, som har foretaget mange Forandringer, hovedsagelig hvad det Indvendige angaaer. Derimod har Eiendomi-

mens Vdre bestandig bevaret sig uforandret i Tidernes Løb. Niels Møller har ogsaa ladet Byens Klub- og Theaterlocale opføre, saavel som flere andre Steder her i Byen, og var især en meget anseet Mand. Efter hans Død gik Gaarden, som anført, over i Enkens Besiddelse.

**Skeibgaden.** Der, hvor Slagtermester Henrichsen senior boer, boede forhen den gamle Niels Faarup, der var Toldbetjent her ved Toldstedet. Efter Faarups Død beboede Enken Huset til sin Død, hvorefter det gik i Arv til hendes Døtre. Senere kjøbte Muurmester Seemann Stedet og lod det grundigt oppudse. Derefter kom det i den nuværende Eiers Besiddelse.

Paa denne Side af Gaden fandtes der ikke flere Steder for nogle Aar tilbage.

Paa den modsatte Side af Gaden stod saagodtsom udelukkende gamle Brakker eller Kønner; der fandtes ikke et ordentligt Hus, men ligesom Eierne ere uddøde og nye komme istedet, paa samme Maade er det gaaet med Eiendommene her. Skomagermester (Bartshuusholder) Joh. Andersen var den den Første, der begyndte at bygge saaledes, at det nogenlunde svarede til Bestemmelsen eller Tiden. Han kjøbte det gamle Hus, der forhen tilhorte „Skoflitter Nicolay“, og ombyggede det fra Grund. I den Tid var det almindelig Skik, eller rettere Uskik, at Beboerne havde deres Moddinger ligesudenfor Dørene. Men Andersen var den Mand, der tvang dem eller foranstaltede, at Enhver maatte gjemme sit Snavs indenfor Huset. Andersen var ogsaa den Mand, der fik Skeibgadens Brolægning sat igjennem; den laa forhen i et sandt Uføre og var til sine Tider aldeles upassabel. Vel sandt, var Færdselen her ikke stor paa den Tid, da Byen ingen Havn havde. Ved Enden af Gaden var en Bom, som maatte lukkes op, naar en Bogn skulde passere. Det var jo i den bekjendte Conjunctionstid, da Controlen med Alt, som var toldpligtigt, maatte forees skarpt, hvilket imidlertid ikke forhindrede Folk i paa alle tænkelige Maader at dupere det daværende Toldvæsen. Lige udenfor Huset, hvor Postgaarden er beliggende, var der i sin Tid en Brønd, som kaldtes „Skeibgadens Kjælde“, og der hentede de Nærmestboende Vand. Paa den nuværende Postgaards Grund stod fordm et meget gammelt Plantebævt, som tjente til Segn for den der beliggende Hade; hvilket senere ombyttedes med et Steendige. — Gaarden tæt op til Posthuset har Lars Sommermand, eller rettere Lars

Andersen, ladet opføre; her stod forhen et temmeligt ringe Huus, som eiedes af Skoflikker Henrik Fich, og som var i den Grad usælt, at naar man kom igjennem Gadedøren, der bestod af to Halvdøre, var det omtrent som man traadte ned i en Kjælderhals.

Hjørnegaarden, som nu eies af Bødkermester Lassen, har i sin Tid tilhørt en Mand, der hed Brochner, og som agerede en Slags Doctor. Han var imidlertid en meget paalidelig Mand, der især var meget søgt til udoortes Sygdom af Folk paa den Tid. Efter hans Død købte Christopher Dreier Stedet, der mærkbarlig nok undgik Odelæggelsen ved Byens Brand, da baade Stederne ved Siden af og ligeoverfor dette brændte. Efter hans Død købte Bødkermester Scheele Stedet, og er dette senere gaaet over i Bødkermester Larsens Eie. Først i denne Mandes Tid er Stedet undergaaet Forandringer af Betydning, idet Meget er omforandret ved Eiendommen, hvoraf fremhæves, at der blev indrettet til Boutik paa Hjørnet op. Senere har Bødker Lassen købt Eiendommen, der stod tæt op hertil, og som forhen eiedes af Smedemester Albildgaard og dennes Arvinger. Disse to Eiendomme have forhen hørt sammen, men vare solgte derfra. Eiendommen, hvori Postcontoiret fortiden er, har Bødker Lassen ladet opføre.

Stedet, hvor nu Dreier Worsøe boer, er jo, som bekjendt, temmelig nyt. Her stod i den tidligste Tid et grumme lille straatakket Huus, der eiedes af en gammel Koffedreier, som hed Borre. Efter Branden blev det opført paany, men omtrent i samme Maneer som det tidligere havde været. Efter dennes Død blev Huset solgt til Toldbetjent Møller. I denne Mandes Tid blev Stedet forbedret meget, og det havde da et ret anstændigt Udseende. Efter Møllers Død købte Dreiermester Worsøe Eiendommen. Han lod det gamle Huus nedbrude og byggede paa den temmelig indskrænkede Grund det smukke to-etages Huus, der nu staaer.

Stedet, der eies af Smedemester Andersen og som har tilhørt Christen Snedker (Broder til Collecteur Møller), var ligesom de fleste andre Steder oprindelig med Straatag, men efter dennes Død købte Snedker Mads Sørensen Eiendommen, der nu blev meget forandret. Istedetfor det gamle Bindingsværk fattedes Grundmuur, og Huset fik større Binduer, hvorved Eiendommen vandt betydeligt baade i Udseende og



Bærði. Rads Sørensen folgte senere Eiendommen til dens nuværende Eier.

Gaarden, som vi kalde „Borsøes Gaard“, tilhørte i sin Tid Christen Keiser. Det var et meget langt Huus til Gaarden med Kjælder under, og havde et ganske velhavende Udseende. Eieren var en stor Uldhandler, som drev denne Forretning i Forening med Jørgen Wigum. De førte omkring paa Landet og kjøbte Ulden af Bønderne. Christen Keiser havde en eneste Datter, som blev gift med Jørgen Wigum, der efter Keisers Død fik hele Gaarden med tilhørende Markjord og Skov. Efter Branden lod han Gaarden opføre paany med Grundmuur, og byggede ved Siden af Porten desforuden et særskilt Huus til Bolig for hans Moder, saavel som for hans Svigermoder. I dette Huus anlagde han desforuden et lille Rugbrødsbageri, hvilket han drev i mange Aar.

Huset, hvor Sadelmager Petersen boer, tilhørte engang i Tiden Peer Foldberg, hvis Kone kaldtes „Strædder - Maren“. Hun var dengang Byens eneste Dameskrædderke. Efter Foldbergs Død giftede Enken sig med Peder Rasmussen, der efter hendes Død blev blind og omsider døde i Fattighuset. Huset har senere havt flere forskellige Eiere, det har saaledes tilhørt Barbeer Dyhring, efter hvem det kom i den nuværende Eiers Besiddelse.

Gaarden, der nu eies af Bognmand Fæster, har forhen været Præstebolig. Der stod dengang fire smukke Træer udenfor Eiendommen. Pastor Spur folgte Gaarden til Skomager Møllerup, hvilket skete før Byens Brand. Pastor Spur havde nemlig kjøbt Gaarden, som foran er beskrevet, og frastlyttede herefter den her omtalte Eiendom. Møllerup kunde imidlertid ikke bestaae ret længe ved Eiendommen, hvorfor han solgte den til C. Fæster, efter hvis Død den er gaaet i Arv til hans Søner.

Nuværende Bager A. Fischers Gaard har i sin Tid hørt til sidstnævnte Fæsters Gaard, men efter Branden blev Grunden solgt til afdøde Bagermester Cleme Fischer, der lod et lille og indskrænket Sted opføre, som vendte med Gaarden mod Gaden, og var opført lidt længer tilbage end det nuværende. Efter hans Død fik Sonnen, A. Fischer, Stedet, og han har ladet det nuværende Huus opføre, der danner Forbygningen til den nysontalte ældre Bygning.

Der, hvor Jernstøberiet nu er beliggende, stod et tarveligt

lille Huus, som eiedes af Toldbetjent Poul Jørgensen. Det var her at Ilden udbrød Aar 1811, der saagodtsom lagde den halve By i Aske. Konen i Huset, som søgte at redde sine Effecter, blev desværre indebrændt. Ingen vidste, hvor hun var blevet af, før man kom til at rydde op i Ruinerne, hvor hendes forfulede Levninger omfider fandtes. Der opgravedes forøvrigt her store Klumper af sammensmeltet Sølv, da Folkene, her boede, var meget velhavende. Iøvrigt blev Alt fortæret af Luerne. — Grunden blev senere kjøbt af Smedemester Mathias Thorup, der byggede sig en Beboelsesleilighed samt et Værksted paa samme; han flyttede senere herfra Byen og tog til Randers, hvisaarsag han ubleiede Huset, der senere her blev benyttet til Fattighuus. Efter Thorups Død kjøbte Boldt Jørgensen Eiendommen, og lod den nuværende smukke Gaard opføre. Der er senere anlagt et efter vore Forhold ret anseeligt Jernstøberi i Gaarden, som bliver forestaaet af den dygtige Johannes Jørgensen. Det havde ingen af vore Forsædere troet, at noget Saadant kunde føre til Noget under vore smaae Forhold, og naar Rogen talte derom i tidligere Dage, lod i Almindelighed Svaret: „Det kan ikke betale sig i en saa lille By som vor“.

Eiendommen, hvor Nebstager Klinge boer, har tilhørt en Mand ved Navn Hans Budesen. Denne Mand havde ganske sin egen Maade at styre sine Ting paa. Han havde temmelig stor Markavl, men passede denne saare daarligt. Naar til Exempel andre Folk begyndte at høste, var hans Korn næppe engang tjærnesat, hvorfor han ogsaa fik Navnet „Hans Baghæl“. Naar Rogen vilde tale med ham derom og forestille ham det Forkeerte i hans Methode, saa svarede han dem: „Der er Ingen, som forstaaer sig paa mine Handlinger!“ Huset var saa daarligt, at naar Rogen skulde ind af hans Gadedør, maatte de næsten løfte Dørene af; thi disse vare af den gammeldags Façon med eet Hængsel. Efter Branden blev Huset opført paany, og efter Budesens Død folgt til Svigelberg, der atter afhændede Eiendommen til dens nuværende Eier.

Huset, hvor Uhrmager Præstmark boer og som Skræddermester Nielsen har ladet opføre, er opbygget i de senere Aar. Forhen stod her et meget lavt Huus, som tilhørte Willum Smed. Det havde mere Huuslængde til Gaden end nu, da den Plads, hvor Consul Brasch nu har en Indkjørsel, forhen

hørte hertil og indtoges af Smedens Værksted, som laa midt imellem Eiendommene. Det var forresten ganske almindeligt paa den Tid, at Haandværkerne havde deres Værksteder ved den ene Side af Gadedøren, og Beboelsesleiligheden paa den anden Side.

Hvor Consul Ridder Braich's store Gaard er beliggende stod forhen en lille lav straatækket Gaard som de fleste andre i Byen. Der var en lille Kvist paa Eiendommen med Værelse, hvilket var en Sjeldenhed paa de Tider. Den første Eier, som jeg har kjendt, hed Niels Lhaanum. Han havde en eneste Datter, som blev gift med hans „Bue Kaaal“ (saaledes kaldtes en Handelsbetjent paa de Tider), som hed Brendstrup og hvis Navn er meget bekjendt, da han var den Tids største og meest ansete Kjøbmand her i Byen. Han var tillige Opshynsmand for Befordringsvæsenet og blev senere Postmester hersejds. Dette Embede var nemlig i den Tid saa slet, at det var langt fra at det kunde ernære en Familie, af hvilken Grund der heller Ingen søgte det. Et Par Aar efter Branden lod Brendstrup Gaarden opføre paany og i dens nuværende Stiil. Det tog nemlig lang Tid dengang at faae Materialierne til en saa storartet Bygning tilveiebragte og til Bygningens Opførelse havde han Bygmester fra Kjøbenhavn. Efter Brendstrups Død blev Gaarden solgt til dens nuværende Eier, der har ladet Meget forandre ved Eiendommen, samt anlagt Dampbrænderi og har ladet Springvand lede ind til Gaarden.

Gjæstgivergaarden har forhen tilhørt Skipper Boalth Haslund. Efter hans Død giftede hans Enke sig med Jacob Sørensen. De levede i mange Aar lykkeligt tilsammen og havde mange Born, der alle have gjort ret god Lykke i Verden. J. Sørensen havde baade Kjøbmandshandel saavel som Brænderi og Gjæstgiveri i Eiendommen. Efter hans Død blev forhenværende Gjæstgiver, nuværende Brandiuspecteur William Lund Eier af Gaarden, idet han blev gift med en Datter af fornævnte Jacob Sørensen. Lund, der senere afhændede Gaarden, hvori der fremdeles er drevet Gjæstgiveri, lod derefter Eiendommen opføre, som ligger udenfor Byen, hvilken Grund tilhorte ham. Gjæstgivergaarden er nemlig opført efter den store Ildbrand. Den Gaard, som stod her før Branden, var meget lav og med Straatag. Senere da den nuværende toetages Gaard blev opført (hvilket paa den Tid gjorde betydelig Opsigt), og denne var færdig til at lægge

Tagsteen paa, hvilke imidlertid udeblev i længere Tid, grundet paa, at man skulde have dem andetsfedsfra, og da det naturligvis ikke var Enhver bekendt, hvorfor der ingen Tagsteen blev lagt paa Gaarden, udbredte det Rygte sig, at Sørensen havde ladet Huset opføre for hoit, og at derfor Ingen turde indlade sig paa at lægge Tagsteen paa det, og da han var almindeligt afholdt af Bønderne, saa kom Wiange og beklagede hans Uheld. Men han loe af Bønderne og vttrede, „at der vel nok fandtes Noget, der var saa drifstig at gjøre Forsøg paa at lægge Steen paa Eiendommen.“

Hermed vil jeg betragte ovenstaaende Afsnit, Byens Eiendomme vedrørende, som afslutter. Et og Andet, som mulig kunde have Interesse for Enkelte, og som, om man saa vil, danner et Slags Pendant til det allerede Meddeelte, skal jeg tillade mig at hidfætte.

Byens Brolægning var indtil Aaret 1811 i en saa elendig Forfatning, at den næppe var til at gaac paa end sine fjore paa. Nævnte Aar blev Brolægningen omlagt og var nu i mange Aar derefter uuaaflagelig efter vore Forhold. Aaret 1857 blev Byens Brolægning atter paaany udbedret og omlagt, hvilket ikke lidet har bidraget til vor lille Byes heldige Udsende. I mangfoldige Aar var her ingen Gadelygter, og Folk maatte derfor i de lange og mørke Vinteraftener betjene sig af Haandlygter, lig vandrende Nisser. Det var heller ikke almindeligt dengang, som nu, at en Kjobmand eller Haandværker skulde have sit Navn anbragt over Gadedøren eller Bontskdøren. Der var nemlig for endeel Aar tilbage i Tiden kun tre Slags Haandværkere, der havde Skildt over Dørene, nemlig: Fomaagerne, hvis Skildte var i Form af en Stovle, hvori Navnet var indskåret; Rokkedreierne, som dengang, ligesom nu, havde et Rokkehjul, og endelig Jælbereedene, der havde et stort Hjortehoved til Skildt.

I mange Aar fandtes der ikke i hele Byen en eneste Kæret eller Wiernervogn, og enhver Brudeskare eller Fadderstads etc. maatte selvfølgelig spadsero Gaden igjennem, selv om Veiret var aldrig saa galt. Derimod havde Enhver, som felt var fjorende, sin Kane med Tilbehor, der var særdeles net, og da man i forrige Tider ikke manglede Sne og Is om Vinteren, saa var der folgelig god Anledning til at benytte

Kanerne. Det var saaledes ikke ualmindeligt paa de Lider at see 10 til 12 Kaner i Rad med klingende Bjælder kjøre gjennem Gaden og undertiden en Tour til Mariager paa Fjorden. — Byen havde ikke i mange Aar Noget der lignede et Theater, men man benyttede et Loft, hvormed man i de Lider hjalp sig tilrette som man bedst kunde, og med Tagstenene som Loft-decorationer. Under Mellemacterne sad Folk i totalt Mørke eller som i strengt Fængsel; Musik havde Byen ikke paa de Lider. — Længere tilbage i Tiden havde Byen intet Fattighuus, og det behøvedes heller ikke; thi der fandtes saagodisom ingen Fattige. Hvad der i Særdeleshed bidrog meget til Mellemklassens Velstand dengang, var de store Fordele, Byens Folk i hiin Tid havde af Fælleden (saaledes kaldtes det samlede Jordareal, som laa i Byens umiddelbare Nærhed og som senere blev udskiftet mellem Byens samtlige Grundeiere) og Heden, af hvilken sidste Folk saagodisom fik deres Brændjelsbehov, idetmindste tildeels. Ligeledes kunde enhver Smaamand faae en Ko græsset om Sommeren for et Par Daler og et Faarreatur for en Marks Penge.

Fra 1808 og indtil 1819 havde Byen ikke en eneste Manufacturhandel, og man maatte tage til Randers for at faae selv de allernubetdeligste Gjenstande, om det saa var et Bomuldsnogle, saa var det ikke til at opdrive her i Byen. Men saa havde vi desstore Markeder, og der kom Kjøbmænd hertil baade fra Randers og Viborg ved flige Leiligheder med betydelige Lagere af Manufacturvarer, som fandt rivende Afsetning baade til Byens Folk og den store Mennekemasse, som da strømmede hertil. Aaret 1819 kom den første Kræmmer hertil og bosatte sig; det var P. Lausen. Han havde adskillige Kramvarer, som man i den Tid benævnedes Alt saavel til Manufactur- som Colonialhandelen behørende. Man sagde for Erupel dengang heller ikke „Handelsbetjent“, men „Krambodsvend“, og Bonden kaldte dengang en Handelsbetjent en „Buekaal“.

Aar 1823 kom Manufacturhandler Levin hertil og etablerede sig; han var meget godt assorteret i Alt til Taget hørende. Her var i mange Aar ingen Bundtmager, hvilket var til stor Fordeel for Levin, der forskrev Kastjetter etc., hvorpaa han havde en rivende Afsetning. Han havde en god Handel i mange Aar, men efter hvad man sagde, led han et stort Tab, foranlediget ved Smugleri. — Senere er her jo

kommet flere Handlende i denne Branche, hvilke de Fleste af os kjender eller har kjendt. Saaledes begyndte først Uhrenholdt som Manufacturist (rigtig nok i Forbindelse med Colonialhandel), derefter Fränkel, Bloch, Mummie og Zuhl, saa Byen her i denne Henseende nu Intet mangler, idet man kan faae omtrent Alt, hvad man søger, uden at behøve at reise til Nabobyerne. Har vor By staaet langt tilbage i Fortiden, saa har den i Løbet af de sidste 30 Aar faaet et saa stort Opsving, at den tilnærmelsesviis kan maale sig med enhver af de større Nabobyer.

Jeg vil nu forsøge at skildre Klædedragten paa den Tid. En honnet Borgers Søndagsdragt faae omtrent saaledes ud: Skoe med Solbspænder, Strømper, strukket med utallige Sviller og Stjerner (om Vinteren af Uld og om Sommeren af couleurt Bomuld), endvidere Knæbeenklæder af Plyds eller „Manchester“ med dertil hørende Soloknæspænder, samt en Vest af samme Stof, ligeledes med Soloknapper. Frakken var almindeligviis brun, ja der var ogsaa den, der havde den af carmoisinrødt Løi. Dertil en Hat, som man kaldte en „Proffithat“ og som var opkrattet eller opfættet med en Roset paa tre Steder; under Hatten bar man en pudret Paruk! Sluttelig en Spankrørsstol med et stort Solvhaandgreb paa samt tilhørende Snor eller Kvaster, naar dertil endnu foies en Solvsnuustobakksdaase, saa har man et Billede af en Borgermand paa den Tid. Det var en Vresbeviisning, naar en Mand mødte en Ven paa Gaden, da at tage Snuusdaasen frem og tractere af Indholdet. Tobakrygning var ikke meget almindelig paa de Tider, og det var kun da ved visse Leiligheder, man røgte Tobak, og da almindeligviis af meget lange Kridtpiber.

Hvad der imidlertid er meest mærkeligt ved den Tids Sæder, som jeg her har søgt at skildre, er, at fra det Tidspunkt, som Bogens Titel antyder, begyndte Folk at forandre Sprog saavel som Paaklædning og Sæder, og fulgte efterhaanden da mere med Tiden.

Sandsynligvis for at have noget Kjønt for Die, det være sig Blomster, beplantede Spadseregange eller lignende Forstjønner, var aldeles ikke tilstede, hvorfor heller Ingen tænkte paa at forstjønne Noget hverken i eller udenom Byen. Det var en Sjældenhed, naar Nogen plantede en Blomst i sin Have, langt mindre da udenfor Byen. Efter flere Aars Forløb fik

Restaurateur Haslund ifinde at anlægge en Gang igjennem Besterstoven eller den saakaldte Lystklov, og indrettede samtidigt den store Runddeel derude, hvorpaa der blev opført et Dandsetelt. Første Gang dette benyttedes høitideligholdtes ved Glædesblus i Form af Begfakler paa begge Sider af Gangen, som forer ind til Runddelen, naar man kommer ad Hovedindgangen til Stoven. Det varede imidlertid ikke ret mange Aar, saa blev Teltet taget bort, efterfom Forholdene havde forandret sig — og Liden har her, som andre Steder, haft mange og meget forskjellige Perioder.

Aar 1832 blev der gjort Forslag til at faae Stoven anlagt og omdannet til en saakaldet Lystklov, hvilket ogsaa lykkedes, idet forhenbærende Gæstgiver William Lund paatog sig at indsamle Bidrag til at faae den anlagt for. Kunstgartner Schaldemose fra Randers udførte Arbeidet og stilte sig i alle Maader godt derfra. Senere har Lyststoven rigtignok havt Tendents til Forsald, hvilket vel maa tilskrives forskjelligevirkende Aarsager.

Byens nuværende Kirkegaard er ligeledes anlagt af Gartner Schaldemose. Den indviedes i Marts Maaned 1843 og kort derefter blev den tagen i Brug.

Alle Træer og Bygninger fra Skibgaden og ned forbi Havnen eksisterede aldeles ikke paa de Lider, hvorfra jeg nærmest er gaaet ud, men ere dukkede op langt senere. Hvad Bygningerne angaaer, da tilkommer Muurmester Seemann tildeels Vren herfor, og hvad Beplantningen her saabesom det tilstødende ret smukke Anlæg angaaer, det har vi Loldinspektour Fage alene at takke for. Hvad Anlægget sønden og vesten for Byen angaaer, og som er en sand lille Prydelse for Hobro, da skal, om jeg mindes ret, Doctor Ulrich tilkomme Vren derfor. Her var nemlig forhen ikke en eneste Plante eller Busk at see.

Nedenfor Plantagen, naar man følger Veien vestenom, var i forrige Lider en Bakke, som kaldtes „Kalkerbakken“; den tilhører nu, saavidt jeg veed, gamle Skomager (Værtshuusholder) Andersen. Det er ganske mærkeligt, at det er lykkedes denne driftige Mand at bringe Noget ud af denne Plet Jord, som forhen bestod af dybe Grave og høie Banker, men som nu giver god Frugt, takket være hans Anstrængelser. — Paa de Lider, da denne Bakke eksisterede, fandtes her et Slags Folk i Landet, som almindelig gik under Navn af „Kalkere“. Disse

Folk reiste om Efteraaret omkring i Landet og opkjøbte alle de gamle og ulevede Heste, de kunde faae fat paa, og førte dem derefter her til Byen, hvor de slagtede dem og solgte Huderne. Skeletterne nedgravedes alle i den ovenomtalte Basse, der dengang gjemte saadanne i hundredevis. Senere, da man kom til Erkjendelse af, at Venene ogsaa repræsentere Bærdier, lod man disse opgrave og fik dem bedre anvendte. Der er sikkert endnu Folk her i Byen, som vil kunne minde, at den Hæve, som hørte til afd. Fru Holms Hus i „Sammel-Baggers“ og som forhen eiedes af en Thomas Wiborg, udelukkende var indhegnet med Hestebeen, — hvilket ei heller frembød noget smukt Skue, og som derfor blev taget bort, da der blev en fornuftigere Anvendelse for disse Rester. De foromtalte Rafterfolk vare paa den Tid saa foragtede, at det ikke tillodes dem at blive begravede i Kristenjord. Først da Kong Frederik den Sjette kom til Negeringen, udkom der en Lov, der tillod Enhver at slagte ethvertsomhelst Kreatur uden derfor at lide noget Skaar i sin borgerlige Agtelse eller Rettighed, hvorved disse Folk jaaledes bleve berettigede til at nyde de samme borgerlige Goder som enhver Anden.

Den saakaldte brune Basse, der ligger vesten for Byen paa Veien til Fyrkat Mølle, fortjener langtfra nu at bære dette Navn, efter som denne Plet, der forhen var Hede, nu er ploiet Agerland. Paa denne Basse var det, at den unge Pige Aar 1813 blev henrettet, som havde sat Ild paa Byen Aaret forud. Der var i den Anledning gjort store Anstalter til dette Sørgespil. Blandt Andet var der requireret Dragoner fra Randers til Escorte og Ordens Overholdelse. Hvad man imidlertid havde meest Besvær med ved denne Leilighed var at faae Rafterknægte til at tage Delinquenten ned af Blokken, for at lægge hende paa Baalet, hvortil hun var dømt. Da dette folgelig var anseet for en uværdig Bestilling, vilde Sagen have dermed at gjøre; omfider fik man dog et Par omløbende Vagabonder fra Viborgkanten skaffet tilveie og Executionen kunde da gaae for sig som paabudt.

Naar man gaaer forbi den sidstnævnte Basse og henover den anden Basse, som ligger kort derfra, skal der findes en Kilde, som hed „den hellige Kilde“ og hvortil der i fornufts Dage blev valfartet St. Hansaften. Det var ikke alene Tjenestefolk og Børn, men det var Folk af alle Stænder, Gamle saavel som Unge, der vandrede hertil. Her var Sang og Dands,



og det var — om man saa vil — en Folkefest, ganske lig vore nu brugelige Folkefester, kun fattedes — Musikken. Lige-  
saadan som nu brændte her Blus, og der herskede ved disse  
Fester den meest glade Stemning. De fleste havde medbragt  
Dunke eller Flasker for deri at medbringe Vand fra det hel-  
lige Sted til svage Mennesker, der dengang, saavel som der  
endnu findes Mange den Dag idag, havde stor Fidus til dette  
Bands velgjørende Egenskaber. Hvad der imidlertid ikke var  
let, det var at komme til Byen med det omtalte Vand; thi  
Ungdommen var ved saadanne Veiligheder meget munter og  
overgiven, og det gjaldt derfor om intet mindre end at spille  
Bandet for de Adstabile, men hvad gjorde man saa? Man  
fyldte simpelthen Dunkene eller Flaskerne med almindeligt  
Brøndvand, som mærkværdigt nok frembragte ganske de samme  
heldige Resultater, — forudsat at Troen var der, uden hvil-  
ken det Hele selvfølgelig ingen Betydning havde. — Det hændte  
sig engang, at daværende Doctor Petersen blev kaldet til et  
Barn, der laa sygt, og da Moderen til Barnet fortalte ham,  
at hun havde været ved den hellige Kilde og der vasket Bar-  
net, hvilket hun syntes havde hjulpet Noget, svarede Doctoren:  
„Na ja, det kan godt være muligt, men jeg troer alligevel, at  
almindelig godt Brøndvand vilde udrette det Samme.“

Man kan passende sammenligne Aaret 1808 med Aaret  
1864. 1808 var Byen besat af spanske Tropper fra April  
til October, og Folk vare næsten ligesaa bange for at tage  
imod disse, som vi vare for at tage imod Preussierne. Paa  
en Maade var det ulige vanskelige for os med Spaniolerne;  
thi der var dengang ikke en eneste Mand i vor By, som kunde  
tale Sproget. Til alt Held var der nogle franske Officerer  
iblandt Spanierne, og med disse kunde den daværende Apo-  
theker Rosen Rone tale.

---

Hermed vare disse Linier sluttede. Derfor Et og An-  
det har været istand til at sængsle Læserens Interesse, og  
ikke trættet Andre, for hvem Bogen muligens turde have min-  
dre Værd, da er Hensigten med disse Optegnelser opnaaet.

---

## Tillæg.

---

Da det mulig kunde interessere Læserne, skal jeg endnu vedfoie en **Fortegnelse** over hvormange og hvilke **Embedsmænd**, der have været her i Byen i det **Tidsrum af 60 Aar**.

Af den **geistlige** Stand har der været følgende. Den allerførste, jeg har hørt omtale, var Pastor Blichfeldt, derefter Pastor Warburg, men som ikke forblev her ret længe, idet han nemlig byttede Embede med Pastor Spur. Fader til nedennævnte (i Juni 1868 afdøde) Sognepræst H. Spur — og som da var Præst til Hjem og Sem Menigheder ved Mariager. Dette skete i Aaret 1810. Spur var efter Datidens Mening en udmærket Prædikant og dertil en fortrinlig Religionslærer, som med Iver tog sig saabel af vort Kirkesom Skolevæsen. Han levede imidlertid ikke ret længe, men blev efter faa Aars Forløb meget svagelig. Den store Reformationseft, som netop da indtraf den 1ste November 1817, og i hvilken Anledning der var udgivet Psalmer, som skulde afsynes i Kirken, havde foranlediget Pastor Spur til at indøve et Sangchor, og trods hans Sygdom og Sengelie skal det vidnes høit om hans Iver for sin Gjerning, at han, efter som Kirken dengang intet Orgel havde, indøvede Choret ved Hjælp af Violinen. Efter Spurs Død blev Bogelius Menigheds Præst, og var her en Række af Aar. Efter Bogelius kom Pastor Christensen, der ogsaa var her endel Aar, men blev omfider forflyttet, (samtidig med Christensen var Nielsen Catechet og Førstelærer ved Byens Borger-skole, men døde tidligt, efter hvilken Tid her ingen Catechet har været). Efter Pastor Christensen blev Pastor H. Spur Menighedens Sjælesorger. (Embedet er for Tiden vacant.)

Den første **Byfoged**, som jeg kan erindre, var **Cancelliraad Hjorth**; han var omtalt som en overmaade accurat Embedsmand. Efter Hjorth, blev **Ruinedahl** Byfoged her, og var bekjendt for streng Efterlevelse af sine Pligter. Efter **Ruinedahl** kom **Cancelliraad, Byfoged Janzen**, der var en god Borgervæn og — en stor Jagtelster. Janzen forflyttedes herfra i Aaret 1842, og blev efterfulgt i Embedet af **Overauditeur Soyler**, som var en dygtig Embedsmand, men som omsider søgte Afsted paa Grund af Svagelighed. Derefter kom **Overauditeur Schönberg** hertil (Aar 1858). Han blev imidlertid ikke ret gammel i Fobro, idet han efter faa Aars Forløb, i hvilke han havde vidst at vinde Alle for sig ligesaa meget ved sin Dygtighed som ved en elskværdig Charakter, lige tilgængelig for Enhver, afsnit ved Døden i en temmelig ung Alder. Schönberg var isvrigt en begavet Personlighed, hvorpaa saavel hans private som offentlige Liv afgiver utallige Beviser, og hvorom de mange Udtalelser i de forskjellige Blade efter hans Bortgang tilstrækkeligt vidne. Schönberg havde Sæde i tvende Sektioner i Landets lovgivende Forsamling, idet han som Folkethingsmand repræsenterede Kredsen her. Efter Schönbergs Død kom den nuværende Byfoged, **Justitsraad R. Christensen** hertil som Borgermester.

Af **Postmestere** har her været 6 Forskjellige, nemlig: **Gleerup, Weiss, Kjærulff, Brændstrup, Cancelliraad Wiborg** og den nuværende **Postmester Larsen**.

Af **Soldinspectorer** og **Soldforvaltere & Soldkasserere** har her været 7, nemlig: **Nygaard**, derefter **Ritmester Thorum**, derefter **Schmalfeldt** (der blev forflyttet), derefter blev **Grev Rangan** Soldforvalter, der ogsaa forflyttedes og i hans Sted overtog den nuværende almeenafholdte **Soldinspecteur Faye** Embedet. Samtidig med Sidstnævnte har der været tvende **Soldkasserere**, nemlig **Kammerraad Hafsing**, der har taget sin Afsted, og den nuværende **Soldkasserer Johansen**.

**Tvende Procuratorer**, nemlig **Cancelliraad Holm** og den nuværende **Procurator Ulrichsen**.

**Tre Districtslæger**, nemlig: **Cancelliraad Petersen, Cancelliraad Overgaard** og den nuværende **Overlæge R. Pedersen**.

**Tre practiserende Læger**, nemlig: **Offenbach, Ulrich**

og den nuværende Doctor **H. R. Magnus** — Alle duelige Læger.

I det lange Tidrum, jeg har kjendt Byen, har denne ikke været hjemløgt af nogen Epidemii eller saakaldet simtsom Sygdom.

Til Slutning hidsettes nogle Dplysninger om **Institutioner og Ting etc.**, der angaae Byen og som muligen turde have en Slags Interesse saavel nu som maaskee senere hen i Tiden.

Byen fik Aar 1859 directe **Dampskibsforbindelse** med Kjøbenhavn.

Byen blev omlagt — brolagt — Aaret 1857.

Den 1ste Januar 1857 aabnedes den kongelige **Telegraphstation** i Hobro.

Hobro **Kirke** blev høitidelig indviet den 31te October 1852 (opført efter Tegning af Professor **Vindesbøll**).

Aar 1855 blev **Bogtrykkeriet** anlagt, og Udgivelsen af „Hobro Avis“ tog fra samme Tid sin Begyndelse.

Hobro i Juli 1868.